

LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS

(2011. gada 23. novembris)

par valsts atbalstu C 28/10, ko īstenojusi Portugāle saistībā ar īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas shēmu

(izziņots ar dokumenta numuru C(2011) 7756)

(Autentisks ir tikai teksts portugāļu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

(2014/532/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

pēc tam, kad ieinteresētās personas ir aicinātas iesniegt savas piezīmes atbilstīgi šiem noteikumiem ⁽¹⁾,

tā kā:

- (1) Šis lēmums attiecas uz valsts atbalstu, ko īstenojusi Portugāle īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas shēmas veidā (turpmāk "shēma").

1. PROCEDŪRAS ASPEKTI

- (2) Portugāle 2009. gada 12. janvārī paziņoja par īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas shēmu atbilstīgi 5.1. punktam Komisijas paziņojumā "Valsts atbalsta pasākumu Kopienas pagaidu shēma, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos" ⁽²⁾ (turpmāk "pagaidu shēma").
- (3) Lai gan sākotnēji shēma tika paziņota kā īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas shēma, kas paredzēta ESAO valstīm, tā tomēr sedz arī iekšzemes tirdzniecības darījumus.
- (4) Tā kā Portugāles iestādes ir apstiprinājušas, ka shēma tiek īstenota kopš 2009. gada janvāra, Komisija ar 2010. gada 19. aprīļa vēstuli informēja Portugāli, ka shēma ir pārvietota uz nepaziņotā atbalsta reģistru.
- (5) Komisija ar 2010. gada 27. oktobra vēstuli informēja Portugāli par Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktā paredzētās procedūras uzsākšanu saistībā ar shēmu.
- (6) Portugāles iestādes ar 2010. gada 29. novembra vēstuli nosūtīja savas piezīmes par Komisijas 2010. gada 27. oktobra vēstuli, pievienojot divas vēstules no kredītapdrošinātājiem (CESCE un COSEC), kas attiecīgi datētas ar 2010. gada 22. un 23. novembri.
- (7) Komisijas lēmums par procedūras uzsākšanu *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* tika publicēts 2011. gada 9. aprīlī ⁽³⁾. Komisija aicināja ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes par minēto shēmu. Nekādas piezīmes netika saņemtas.

⁽¹⁾ OV C 111, 9.4.2011., 46. lpp.

⁽²⁾ OV C 16, 22.1.2009., 1. lpp. Komisija šo pagaidu shēmu piemēro kopš 2008. gada 17. decembra, un 2009. gada 19. janvārī tā bija atļāvusi Portugālei "ierobežota apjoma atbalsta" shēmu (lieta N 13/09), pamatojoties uz pagaidu shēmu.

⁽³⁾ Skatīt 1. zemsvītras piezīmi.

2. PASĀKUMA APRAKSTS

2.1. MĒRĶIS

- (8) Portugāles iestādes uzskata, ka pašreizējās finanšu krīzes rezultātā ir palielinājies tirdzniecības darījumu risks. Tā rezultātā kredītapdrošinātāju pieeja kļuva vēl piesardzīgāka, par ko liecina apdrošināšanas seguma līmenis attiecībā uz riskiem saistībā ar tirdzniecības darbībām.
- (9) Shēmas mērķis ir novērst tirgus nepilnības, ko izraisa kredītapdrošināšanas nepieejamība, un palīdzēt atjaunot uzticību kredītapdrošināšanas tirgum.
- (10) Šos mērķus īsteno, piedāvājot kredītapdrošināšanas segumu eksportētājiem un uzņēmumiem, kuriem īslaicīgas grūtības radījuši eksporta apdrošināšanas seguma nepieejamība privātajā tirgū darījumiem ar pircējiem ESAO valstīs vai iekšzemes darījumiem.
- (11) Saskaņā ar Portugāles iestāžu veikto apdrošināšanas nozari kopš 2008. gada ir ievērojami sarukusi, izraisot seguma nepieejamību. Saskaņā ar 2010. gada 30. septembra datiem apdrošinātā portfeļa kopējā vērtība bija samazinājusies par 32,84 % laikā no 2008. gada 31. decembra līdz 2009. gada 31. decembrim un vēl par 22,4 % laikā no 2009. gada 31. decembra līdz 2010. gada 30. septembrim. Apdrošināšanas portfeļa kopējā vērtība bija samazinājusies līdz 15,9 miljardiem euro 2010. gadā salīdzinājumā ar 30,6 miljardiem euro 2008. gada beigās. Apdrošināto uzņēmumu skaits bija samazinājies no 3 709 uzņēmumiem 2008. gada beigās līdz 2 290 uzņēmumiem 2010. gada septembrī. Tika iesniegtas arī apdrošinātāju vēstules, lai pamatotu nepieciešamību turpināt shēmu līdz 2010. gada beigām, neskatoties uz vēstulēs paustajiem pieņēmumiem, ka shēmas piešķirtā maksimālā seguma summa netiks sasniegta. Minētajās vēstulēs izskaidrota shēmas nepieciešamība, atsaucoties uz eksporta kredīta apdrošināšanas palielināto risku, ko izraisa vispārējā ekonomiskā situācija laikā, kad notiek atgūšanās no krīzes, un uz turpmāku cenu palielināšanos un privāto apdrošinātāju piedāvātā seguma samazināšanos noteiktās nozarēs.

2.2. JURIDISKAIS PAMATS

- (12) Shēmas valsts līmeņa juridiskais pamats ir 2008. gada 26. augusta Dekrēts Nr. 175/2008, ar ko izveido *Finova*, un 1998. gada 16. jūlija Dekrēts Nr. 211/1998, ar ko paredz noteikumus, kas ir piemērojami savstarpējo garantiju sabiedrībām (grozīts ar 2001. gada 30. janvāra Dekrētu Nr. 19/2001 un 2007. gada 7. septembra Dekrētu Nr. 309-A-2007).

2.3. ĪSTENOTĀJA IESTĀDE

- (13) Shēmu īsteno šādi privātie kredītapdrošinātāji, kas darbojas Portugāles tirgū: COSEC, CESCE, COFACE un *Credito y Caución*.

2.4. SAŅĒMĒJI

- (14) Saskaņā ar Portugāles iestāžu 2010. gada 26. novembrī sniegto informāciju 2010. gada oktobrī uz shēmu bija parakstījušies 399 saņēmēji.
- (15) Līdz 2010. gada oktobrim piešķirto kredītlimitu segmentācija atspoguļota turpmākās tabulās.
- (16) Apdrošināšanas starpnieku izmantotais kredītlimits:

Apdrošināšanas sabiedrība	Saņēmēji		Kredītlimits, EUR	
	Skaits	(%)	Vērtība	(%)
COSEC	273	68,42	151 693 571	71,68
Credito y Caución	43	10,78	28 259 171	13,35
CESCE	55	13,78	24 747 850	11,69
COFACE	28	7,02	6 929 700	3,27
Kopā	399	100	211 630 292	100

- (17) Dalījums iekšzemes un eksporta darījumos pēc tirgus lieluma euro valūtā 2010. gada oktobrī:

	Faktiski izmantotais kredītlimits ⁽¹⁾	
	Vērtība (EUR)	(%)
Iekšzemes tirdzniecības darījumi	137 175 542	73,20
Eksporta darījumi	50 221 841	26,80
Kopā	187 397 383	100

⁽¹⁾ Piešķirtā kredītlimita kopējā summa ir 211,6 miljoni euro, bet tirdzniecības darījumu segumam faktiski izmantotā kredītlimita summa bija 187,3 miljoni euro.

- (18) Dalījums pēc saņēmēja lieluma:

Saņēmēja lielums	Saņēmēji		Kredītlimits, EUR	
	Skaitis	(%)	Vērtība (EUR)	(%)
Lieli uzņēmumi	126	31,58	101 135 009	47,79
Vidēji uzņēmumi	158	39,60	71 507 618	33,79
Mikrouzņēmumi/mazie uzņēmumi	115	28,82	38 987 665	18,42
Kopā	399	100	211 630 292	100

2.5. SHĒMAS PIEMĒROŠANAS NOTEIKUMI UN NOSACĪJUMI

- (19) Shēma sedz komerciālus riskus (piemēram, maksātnespējas un ilgstošas saistību nepildīšanas risku) eksporta darījumos ar ESAO valstīm laikposmā, kas nav ilgāks par diviem gadiem un ar iekšzemes tirdzniecības darījumiem saistītos riskus.
- (20) Valsts apdrošināšana darbojas kā riska dalīšanas mehānisms (papildu aizsardzība) ar privātajiem apdrošinātājiem. Tā tiek piešķirta vienīgi kā papildinājums segumam, ko piedāvā privātais apdrošinātājs.
- (21) Saskaņā ar Portugāles iestāžu teikto valsts apdrošināšana tiek piešķirta ar tādiem pašiem noteikumiem un nosacījumiem kā privātā apdrošināšana. Tādējādi summa, ko sedz valsts apdrošināšana, nekad nedrīkst pārsniegt summu, ko sedz privātais apdrošinātājs. Tomēr piemērojamā apdrošināšanas prēmija ir 60 % no prēmijas, ko pieprasa privātais apdrošinātājs. Saskaņā ar shēmu vidējā piemērojamā likme bija 0,21 % no apgrozījuma, savukārt privāto apdrošinātāju iekasētā tirgus likme vidēji bija 0,36 % no apgrozījuma 2009. gadā. Pat vidējās tirgus likmes, kas bija 0,23 % un 0,24 % attiecīgi 2007. un 2008. gadā, pārsniedza vidējo likmi, ko saskaņā ar shēmu piemēroja no 2009. gada.
- (22) Iestājoties apdrošināšanas gadījumam, jebkāda atgūtā summa tiek sadalīta starp valsti un to privāto apdrošinātāju, kas nodrošina standarta apdrošināšanu, proporcionāli to daļām kopējā garantētajā segumā, t. i., kvotu daļām. Atgūšanas procedūru vada privātais apdrošinātājs.

2.6. ILGUMS

- (23) Shēma tika paziņota 2009. gada 12. janvārī, norādot, ka tā ilgs no 2009. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim. Komisija netika informēta par shēmas pagarināšanu.

2.7. BUDŽETS

- (24) Saskaņā ar Portugāles iestāžu sniegto informāciju Komisijai maksimālais garantijas apjoms vienam saņēmējam ir 1,5 miljoni euro.
- (25) Saskaņā ar Portugāles iestāžu sniegto informāciju Komisijai shēmas kopējais budžets iekšzemes un eksporta darījumiem ir 2 miljardi euro ⁽⁴⁾.

3. KOMISIJAS LĒMUMS PAR OFICIĀLU IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRU

- (26) Komisija 2010. gada 27. oktobra lēmumā par oficiālas izmeklēšanas procedūras sākšanu izklāstīja savu sākotnējo novērtējumu un puda šaubas par shēmas saderību ar iekšējo tirgu. Minētajā lēmumā paustas šaubas par:
- shēmas piemērošanu īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanai, kad garantijas atlīdzība bija zemāka par līmeni, kādu parasti pieprasa saskaņā ar Komisijas paziņojumu par īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu ⁽⁵⁾ (turpmāk “paziņojums”). Komisija puda šaubas, ka atlīdzība bija nepieciešama un samērīga, lai sasniegtu mērķi, ņemot vērā iespējamās konkurences kropļojumus, ko tā ietver,
 - shēmas piemērošanu iekšzemes darījumiem. Komisija puda šaubas par pasākuma saderību un atkārtoti apšaubīja sniegtās garantijas atlīdzību.

4. PORTUGĀLES PIEZĪMES

- (27) Komentējot oficiālas izmeklēšanas procedūras sākšanu, Portugāles iestādes apgalvo, ka Komisijas pretenzija par to, ka shēma nodrošina uzņēmumiem priekšrocību, kas citkārt nebūtu pieejama, neatbilst pagaidu shēmā minētajiem mērķiem. Lai pierādītu tirgus nepilnības, Portugāles iestādes atsaucas uz zaudējumu koeficientu, kas 2008. gadā sasniedza rekordaugstu līmeni – 102 %, neskatoties uz faktu, ka apdrošināšanas segto uzņēmumu skaits 2009. gada beigās samazinājās par 29,41 % salīdzinājumā ar 2008. gada beigām un vēl par 12,53 % 2010. gada septembra beigās. Apdrošinātā portfeļa vērtība 2009. gada beigās bija samazinājusies par 32,84 % salīdzinājumā ar 2008. gada beigām un līdz 2010. gada septembrim vēl par 22,36 %. Turklāt Portugāle norāda, ka arī citas dalībvalstis ir piemērojušas šādas shēmas.
- (28) Attiecībā uz priekšrocības selektīvo raksturu Portugāles iestādes apgalvo, ka shēma **nav selektīva**, bet gan ir vispārīga rakstura pasākums, kas nerada diskrimināciju vienas nozares ietvaros vai starp nozarēm. Turklāt Portugāle pauž nožēlu, ka Komisija nav definējusi, kādi elementi veido vispārīgu pasākumu. Saskaņā ar Portugāles teikto par diskriminācijas neesamību liecina šādi faktori: i) shēmas piemērošana arī citu dalībvalstu uzņēmumiem, kas darbojas Portugālē; ii) tas, ka pieteikumi uz shēmu tika pieņemti no visiem četriem apdrošinātājiem, kas darbojas Portugālē un vismaz daļēji pieder ārvalstu uzņēmumiem; iii) nemainīgas finansējuma vajadzības krīzes laikā; iv) lielākais shēmas saņēmējs, kas 2010. gada oktobrī bija ar valsts tirgu saistīto darbību segments (73,2 %); v) iespēja izmantot shēmu visiem uzņēmumiem, kas darbojas Portugālē, neatkarīgi no tā, vai to darbība ir saistīta ar preču tirdzniecību (tādas nozares kā celtniecība, transports un citi pakalpojumi, izņemot tirdzniecību, ir guvušas labumu no shēmas attiecīgi 2 155 000 euro, 471 500 euro un 4 580 000 euro apmērā), lai gan eksporta kredīti būtībā ir galvenokārt saistīti ar preču darījumiem. Turklāt Portugāle uzskata, ka **papildu aizsardzības modelis** nerada diskrimināciju, jo tas neliedz nevienam uzņēmumam vienoties par šādu polisi ar privāto apdrošinātāju. Valsts iestādes pilnībā paļaujas uz privāto apdrošinātāju riska novērtējumu. Turklāt saskaņā ar Portugāles iestāžu teikto **maksimālais limits**, kāds noteikts katram apdrošināšanas gadījumam, neliedz piekļuvi apdrošināšanai lielajiem uzņēmumiem, kuri ir guvuši labumu no shēmas (līdz 47,79 % darījumu vērtības izteiksmē pretstatā 33,79 % attiecībā uz vidējiem un 18,42 % attiecībā uz mazajiem uzņēmumiem, bet tikai 31,58 % saņēmēju skaita izteiksmē pretstatā 39,60 % attiecībā uz vidējiem un 28,82 % attiecībā uz mazajiem uzņēmumiem). Šis maksimālais limits ir paredzēts, lai nodrošinātu iesaistīto valsts līdzekļu proporcionalitāti noteiktajiem mērķiem un dažādotu risku, tajā pašā laikā nodrošinot piekļuvi shēmai lielākam uzņēmumu skaitam.

⁽⁴⁾ Saskaņā ar 2009. gada 12. janvāra paziņojumu.

⁽⁵⁾ OVC 281, 17.9.1997., 4. lpp.

Portugāles iestādes norāda, ka shēmas maksimālā apmēra neizmantošana liecina par to, ka lielie uzņēmumi netiek diskriminēti. Visbeidzot, Portugāle apšauba saistību starp judikatūru, ko Komisija minējusi 36. punktā lēmumā par oficiālas izmeklēšanas procedūras sākšanu, un diskrimināciju. Tā pauž nožēlu, ka Komisija nav noteikusi kritērijus, kas jāizpilda, lai pasākumu varētu uzskatīt par vispārēja rakstura pasākumu.

- (29) Pamatojot shēmas **zemāku atlīdzību** salīdzinājumā ar privātajā apdrošināšanā noteikto atlīdzību, Portugāle min, ka ir novērojusi pretēju izvēli, proti, ka uzņēmumi izvēlas nodrošināt ar mazāku risku saistītus darījumus saskaņā ar shēmu, atstājot ar lielāku risku saistītu darījumu segšanu privātajai apdrošināšanai. Šajā saistībā Portugāles iestādes uzskata, ka Komisijas argumentācija nebūtu attiecināma uz eksporta kredīta nozari, jo tajā risks nepaliekas, palielinoties kredīta summai, kā tas ir banku kredītu gadījumā. Portugāles iestādes turklāt norāda, ka par zemu risku liecina fakts, ka līdz 2010. gada oktobrim shēmā uzkrāto prasību apjoms palielinājās tikai par 0,26 % no noslēgto apdrošināšanas līgumu kopējās vērtības. Turklāt Portugāles iestādes apgalvo, ka valsts garantijai piemērotā atlīdzība atbilstot tirgus atlīdzībai pirms krīzes un tāpēc tas neietver priekšrocību saņēmējiem.
- (30) Turklāt saskaņā ar Portugāles iestāžu teikto shēma nerada konkurences kropļojumus starp dalībvalstīm, jo i) tā sedz arī valsts darbības; ii) apdrošināšanas izmaksas dalībvalstīs atšķiras, par ko liecina atšķirīgās apdrošināšanas atlīdzības; un iii) šāda veida pakalpojums tirgū nav pieejams.

5. CITU IEINTERESĒTO PERSONU PIEZĪMES

- (31) Pēc Komisijas lēmuma par oficiālas izmeklēšanas procedūras sākšanu publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* 2011. gada 9. aprīlī Komisija no trešām personām nekādas piezīmes nesaņēma.

6. NOVĒRTĒJUMS

6.1. PASĀKUMU KĀ VALSTS ATBALSTA KVALIFICĒŠANA

- (32) LESD 107. panta 1. punktā teikts:

“Ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.”

- (33) Lai varētu piemērot LESD 107. panta 1. punktu, nepieciešams, lai atbalsta pasākums, kas ir piedāvājams valstij un ir piešķirts no valsts līdzekļiem, ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un kropļo konkurenci iekšējā tirgū, dodot selektīvu priekšroku konkrētiem uzņēmumiem.

Valsts līdzekļi

- (34) Kā paskaidrots Komisijas 2010. gada 27. oktobra lēmumā par oficiālas izmeklēšanas procedūras sākšanu, apdrošināšanu tiešā veidā sniedz valsts, un jebkādi zaudējumi, kas rodas shēmas piemērošanas rezultātā, ietekmē valsts budžetu. Tāpēc shēma ietver valsts līdzekļus. Portugāle nav apstrīdējusi faktu par iesaistītajiem valsts līdzekļiem.

Selektīva priekšrocība apdrošinātājiem

- (35) Komisija ir analizējusi eksporta kredīta apdrošināšanas tirgus savos lēmumos par īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas shēmām⁽⁶⁾. Prēmiju likmes īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas tirgū parasti ir fiksētas līgumos, kas ir noslēgti vismaz uz vienu gadu. Tāpēc jebkādas izmaiņas piedāvātā seguma izcenojumā ir spēkā

⁽⁶⁾ Jo īpaši skatīt Komisijas lēmumu par Austrijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 434/09 (OV C 25, 2.2.2010., 4. lpp.); Komisijas lēmumu par Dānijas eksporta kredītiem lietā N 198/09 (OV C 179, 1.8.2009., 2. lpp.); Komisijas lēmumu par Beļģijas īstermiņa kredīta apdrošināšanu lietā N 532/09 (OV C 19, 26.1.2010., 7. lpp.); Komisijas lēmumu par Somijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 258/09 (OV C 227, 22.9.2009., 1. lpp.); Komisijas lēmumu par Vācijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 384/09 (OV C 212, 5.9.2009., 11. lpp.); Komisijas lēmumu par Ungārijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 187/10 (OV C 259, 15.9.2010., 6. lpp.); Komisijas lēmumu par Luksemburgas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 50/09 (OV C 143, 24.6.2009., 6. lpp.); Komisijas lēmumu par Lietuvas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 659/09 (OV C 33, 10.2.2010., 5. lpp.); Komisijas lēmumu par Latvijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 84/10 (OV C 213, 6.8.2010., 11. lpp.); Komisijas lēmumu par Nīderlandes eksporta kredīta apdrošināšanu – pārāpdrošināšanas shēmu lietā N 409/09 (OV C 270, 11.11.2009., 11. lpp.); Komisijas lēmumu par Slovēnijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 713/09 (OV C 108, 28.4.2010., 3. lpp.).

tikai ar laika nobīdi. Turklāt saskaņā ar tirgus praksi kredīta apdrošināšanas piedāvājumu koriģē, palielinot vai samazinot piedāvātā kredīta summas, nevis grozot par segumu iekasēto likmi. Šī prakse tiek piemērota arī kopš finanšu krīzes sākuma, par ko liecina Portugāles nosūtītās vēstules par seguma atteikumu un atteikuma vēstules, kas nosūtītas citos gadījumos saistībā ar īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas shēmām ⁽⁷⁾. Kopumā apdrošinātāju atteikuma vēstulēs eksportētājiem kā alternatīva netiek piedāvāta augstāka cena par konkrētu pircēju segumu. Pierādījumi liecina, ka finanšu krīzes rezultātā privātie apdrošinātāji ievērojami samazināja piedāvāto segumu, bieži vien to pilnībā atceļot. Citi tirgus dalībnieku iesniegtie dati apstiprina iepriekš minēto ⁽⁸⁾. Tādējādi konkurenci starp apdrošinātājiem galvenokārt nosaka daudzums, nevis cenas. Izmantojot šo pasākumu, valsts reaģēja uz pieprasījumu, ko nebija seguši esošie privātie tirgus dalībnieki. Tomēr tirgū, kurā pastāv konkurence un nenotiek valsts intervence, jauns tirgus dalībnieks būtu reaģējis uz pieprasījumu, piešķirot papildu apdrošināšanas segumu. Tādējādi valsts intervences mērķis bija aizsargāt to privāto tirgus dalībnieku tirgus pozīcijas, kuri jau darbojās Portugāles tirgū.

- (36) Īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšana ir produkts, ar ko apdrošinātājs pārņem pircēja komerciālo un politisko saistību neizpildes risku tirdzniecības darījumā. Arī bankas piedāvā pārņemt tirdzniecības darījumu komerciālus riskus, izmantojot dokumentāro akreditīvu un faktūrkreditēšanu bez regresa tiesībām. Eksporta kredīta apdrošināšanas sabiedrību piedāvātā īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšana un banku piedāvātais dokumentārais akreditīvs ir pieprasījuma puses aizstājējprodukti tirgū aizsardzībai pret tirdzniecības darījumu komerciālu risku. Ja valsts intervence nebūtu notikusi, eksportētāji, iespējams, būtu varējuši vismaz zināmā mērā izmantot banku piedāvāto dokumentāro akreditīvu (kreditvēstuli) ⁽⁹⁾. Pateicoties iespējai savstarpēji aizstāt apdrošinātāju piedāvāto īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu un banku piedāvāto dokumentāro akreditīvu, pasākums ietver priekšrocību par labu īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas nozarei, jo tas sekmē eksporta kredīta apdrošinātāju tirgus daļas saglabāšanu tirgū aizsardzībai pret tirdzniecības darījumu komerciālu risku un politisko risku. Tā kā bankām nav tiesību pieteikties uz šo shēmu, saskaņā ar kuru valsts apdrošināšana tiek piedāvāta tikai kā papildinājums privāto apdrošinātāju sniegtajam segumam, šī priekšrocība ir selektīva.
- (37) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka pasākums piešķir selektīvu priekšrocību apdrošinātājiem.

Selektīva priekšrocība eksportētājiem un iekšzemes tirdzniecības uzņēmumiem

- (38) Eksportētāji un tirdzniecības uzņēmumi, kas parakstās uz shēmu, maksā prēmiju, kas ir mazāka par tirgus prēmiju. Tā rezultātā nostiprinās to uzņēmumu pozīcija, kuri gūst labumu no shēmas, salīdzinājumā ar uzņēmumiem, kuri potenciāli saņemtu savu segumu tikai no privātajiem apdrošinātājiem par tirgus cenu. Dažu tirgus dalībnieku stāvokļa stiprināšana, izmantojot shēmas pasākumus, salīdzinājumā ar to konkurentiem salīdzināmā situācijā ir tikusi uzskatīta par priekšrocību ⁽¹⁰⁾. Konkrētajā gadījumā šo saņēmēju stāvokļa stiprināšana tādā pašā mērā nebūtu bijusi iespējama bez valsts intervences.
- (39) Turklāt Portugāle apstiprināja, ka attiecībā uz shēmas segtajiem riskiem tirgū nav pieejams segums, vismaz ne tādā pašā apjomā. Tādējādi uzņēmumi, kas gūst labumu no shēmas, saņem divkārtu priekšrocību, iegūstot piekļuvi apdrošināšanas segumam, kas citkārt nebūtu pieejams: tie gūst labumu ne tikai no prēmijas, kas ir zemāka par tirgus cenu, bet arī no papildus seguma esamības.
- (40) Portugāles shēma faktiski ir selektīva.
- (41) Shēmas selektivitātes sākotnējā pazīme ir tā, ka labumu no pasākuma gūst gandrīz tikai tādi uzņēmumi, kas nodarbojas ar preču tirdzniecību, savukārt uzņēmumi, kuri sniedz pakalpojumus, no shēmas gūst daudz mazāku labumu. Saistībā ar oficiālās izmeklēšanas procedūrām Portugāles iestādes apgalvo, ka nav tādu juridisku šķēršļu, kas liedz gūt labumu no shēmas uzņēmumiem, kuri nav iesaistīti komercdarbībā, un ka tādas nozares kā celtniecība, transports un citi pakalpojumi, izņemot tirdzniecību, ir guvušas labumu no shēmas. Tomēr Portugāle arī

⁽⁷⁾ Jo īpaši skatīt Komisijas lēmumu par Beļģijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 532/09; Komisijas lēmumu par Somijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 258/09; Komisijas lēmumu par Vācijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 384/09; Komisijas lēmumu par Luksemburgas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 50/09; Komisijas lēmumu par Latvijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 84/10; Komisijas lēmumu par Holandes eksporta kredīta apdrošināšanu – pārpadrošināšanas shēmu lietā N 409/09; Komisijas lēmumu par Slovēnijas īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu lietā N 713/09.

⁽⁸⁾ Skatīt *Credit insurance in support of international trade* (Kredīta apdrošināšana starptautiskās tirdzniecības atbalstam), Fabrice Morel, Berne Union, 2010. gads, <http://www.berneunion.org.uk/pdf/Credit%20insurance%20in%20support%20of%20international%20trade.pdf>.

⁽⁹⁾ Skatīt Eiropas Komisijas ziņojumu par privātās pārpadrošināšanas tirgus tendencēm eksporta kredīta apdrošināšanas jomā (*The Report on Market Trends of Private Reinsurance in the Field of Export Credit Insurance*): http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/export_credit_insurance_report.pdf.

⁽¹⁰⁾ Skatīt Tiesas (Trešās palātas) 2011. gada 8. septembra spriedumu lietā C-279/08 P Komisija pret Nīderlandi; spriedums vēl nav publicēts.

atzīst, ka eksporta kredīta apdrošināšana pēc savas būtības galvenokārt attiecas uz darījumiem ar precēm. Līdz 2010. gada oktobrim uzņēmumi, kas sniedz transporta un citus pakalpojumus, izmantoja tikai 2,4 % no shēmas ietvaros nodrošinātās apdrošināšanas. Ņemot vērā to, ka no 361 uzņēmuma, kas guva labumu no shēmas, tikai astoņi uzņēmumi sniedz pakalpojumus un to daļa kredītlimitā bija apmēram 1,25 %, ir skaidrs, ka attiecīgais pasākums galvenokārt palīdzēja uzņēmumiem, kas nodarbojas ar preču tirdzniecību.

- (42) Arī citi elementi liecina par to, ka shēma *de facto* ir selektīva.
- (43) Pirmkārt, neskatoties uz Portugāles iestāžu apgalvojumu, ka shēmai ir vispārējs raksturs, jo saņēmējus nosaka pēc objektīviem kritērijiem, kas nav diskriminējoši pret citu dalībvalstu uzņēmumiem, saskaņā ar shēmu paredzētie nosacījumi piešķir zināmu rīcības brīvību attiecībā uz saņēmēju izvēli. Shēma balstās uz “papildu aizsardzības” modeli, paredzot tiesības uz shēmu tikai tiem uzņēmumiem, kuriem jau ir kredītlimits privātā apdrošināšanas sabiedrībā, turpretim uzņēmumiem, kuriem privātie apdrošinātāji atsaka pilnībā nodrošināt segumu, nav tiesību uz “papildu aizsardzību”. Shēma ļauj privātu uzņēmumiem pilnībā izlemt, vai uzņēmums ir tiesīgs saņemt segumu. Tā kā nav vienotu un objektīvu kritēriju, lai noteiktu tādu darījumu risku, kurus veic ikviens eksportētājs vai tirgotājs, shēma piešķir privātajiem tirgus dalībniekiem zināmu brīvību spriest par tādu uzņēmumu kredītspēju, kuriem ir tiesības pieteikties uz segumu. Tiesa ir nolēmusi, ka pasākums nav uzskatāms par selektīvu, ja tā pamatā esošais piemērošanas kritērijs ir objektīvs, bez jebkādiem ģeogrāfiskiem vai nozaru apsvērumiem un turklāt atbilst pasākuma mērķim ⁽¹¹⁾. Tā kā konkrētajā gadījumā lēmums par privātā seguma piešķiršanu nav balstīts uz objektīviem kritērijiem, potenciāli tiek diskriminēti saņēmēji, kuri atrodas salīdzināmā faktiskajā situācijā ⁽¹²⁾.
- (44) Otrkārt, pat tad, ja kritēriji par piekļuvi shēmai tiktu uzskatīti par objektīviem, Tiesa ir nolēmusi, ka objektīvu kritēriju pastāvēšana nav pietiekams pamats pārāram spriedumam par pasākuma selektīvo raksturu, ja pasākuma ietekmē konkrēti uzņēmumi iegūst priekšrocību, tādējādi kaitējot citiem uzņēmumiem. Tādējādi Tiesa ir spriedusi: “fakts, ka atbalsts nav paredzēts vienam vai vairākiem iepriekš noteiktiem konkrētiem saņēmējiem un ka uz to attiecas vairāki objektīvi kritēriji, saskaņā ar kuriem to var piešķirt atbilstīgi iepriekšnoteiktam kopējam budžeta piešķirumam nenoteiktam saņēmēju skaitam, kuri sākotnēji nav individuāli identificēti, nav pietiekams, lai apšaubītu pasākuma selektīvo raksturu un tādējādi arī tā klasifikāciju kā valsts atbalstu Līguma 92. panta 1. punkta izpratnē. Labākajā gadījumā šis apstāklis nozīmē to, ka attiecīgais pasākums nav individuāls atbalsts. Tomēr tas neliedz uzskatīt minēto publisko pasākumu par atbalsta sistēmu, ko veido selektīvs un tāpēc īpašs pasākums, ja tā piemērošanas kritēriju rezultātā pasākums nodrošina priekšrocību konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, izslēdzot citus uzņēmumus vai preces” ⁽¹³⁾. Tādējādi Tiesa uzskata, ka valsts intervences jāvērtē nevis pēc to iemesliem vai mērķiem, bet pēc to ietekmes ⁽¹⁴⁾. Konkrētajā gadījumā shēma *de facto* ir selektīva.
- (45) Treškārt, lai pasākumam būtu vispārējs raksturs, tam ne tikai jābalstās uz objektīviem un horizontāliem kritērijiem, bet tam arī nevar būt ierobežots laiks vai piemērošanas joma. Neskatoties uz Portugāles uzstājīgo apgalvojumu par shēmas vispārējo raksturu, tā ir ierobežota gan laika, gan piemērošanas jomas ziņā, ieskaitot papildu aizsardzības modeļa patieso būtību, kā skaidrots iepriekš 43. apsvērumā.
- (46) Visbeidzot, shēmas kritēriji neatbilst pasākuma mērķim un loģiskajam pamatam ⁽¹⁵⁾. Pat ja privātie apdrošinātāji būtu piemērojuši shēmu objektīvā veidā, tiesības uz shēmu būtu tikai tiem uzņēmumiem, kuru segums bija samazinājies krīzes laikā. Uzņēmumi, kuriem privātie apdrošinātāji ir pilnībā atceļusi kredītlimitus, ir izslēgti no shēmas. Tādēļ neskatoties uz to, ka shēmas mērķis ir novērst šķietamo seguma nepieejamību privātajā tirgū, tā nenodrošina segumu tiem uzņēmumiem, kurus vismagāk skārusi privātās apdrošināšanas spēju samazināšanās tirgū. Šajā saistībā izstrādātais pasākums nav piemērots identificēto tirgus nepilnību novēršanai.
- (47) Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, priekšrocībām, kas tika piešķirtas eksportētājiem un tirdzniecības uzņēmumiem, kuri parakstījās uz shēmu, ir selektīvs raksturs.

⁽¹¹⁾ Pirmās instances tiesas 2008. gada 10. aprīļa spriedums lietā T-233/04 *Nīderlandes Karaliste pret Eiropas Kopienų Komisiju*, 2008, Krājums, II-591. lpp., 88. punkts.

⁽¹²⁾ Spriedums lietā C-143/99 *Adria-Wien Pipeline GmbH un Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH pret Finanzlandesdirektion für Kärnten*, 2001, *Recueil*, I-8365. lpp., 41. punkts.

⁽¹³⁾ Pirmās instances tiesas (Trešā palāta paplašinātā sastāvā) 2000. gada 29. septembra spriedums lietā T55/99 *Confederación Española de Transporte de Mercancías* pret Komisiju, *Recueil*, II-3207. lpp., 40. punkts.

⁽¹⁴⁾ Spriedums lietā C173/73 *Itālijas Republika pret Eiropas Kopienų Komisiju*, 1974, *Recueil*, 709. lpp., 13. punkts.

⁽¹⁵⁾ Pirmās instances tiesas (Piektā palāta paplašinātā sastāvā) 2008. gada 10. aprīļa spriedums lietā T-233/04 *Nīderlandes Karaliste pret Eiropas Kopienų Komisiju*, 2008, Krājums, II-591. lpp., 88. punkts.

Ietekme uz tirdzniecību un konkurences kroplošanu

- (48) Saistībā ar ietekmi uz tirdzniecību shēma sedz eksporta un iekšzemes darījumus ar tirgojamām precēm.
- (49) Sedzot iekšzemes darījumus, shēma var potenciāli ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm tiktāl, ka tā varētu ievērojami izkropļot tirdzniecības plūsmas, piemēram, novirzot ekonomikas aktivitāti no eksporta uz iekšzemes darījumiem.
- (50) Attiecībā uz konkurences kroplošanu Tiesas judikatūra liecina: fakts, ka, piešķirot uzņēmumam ekonomisku labumu, ko tas nebūtu saņēmis parastos uzņēmējdarbības apstākļos, tiek stiprināta šā uzņēmuma konkurences pozīcija salīdzinājumā ar citiem konkurējošiem uzņēmumiem, norāda uz iespējamu konkurences kroplošanu ⁽¹⁶⁾.
- (51) Tā kā shēmu piemēro eksporta darījumiem, tostarp arī ar citām dalībvalstīm, pasākums nepārprotami ietekmē tirdzniecības plūsmas starp dalībvalstīm, jo tas saņēmējiem atvieglo eksporta darījumu veikšanu.
- (52) Turklāt shēmas nodrošinātais segums iekšzemes darījumiem ietekmē tirdzniecību. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumā, kad dalībvalsts piešķirtais atbalsts stiprina uzņēmuma pozīciju salīdzinājumā ar citiem konkurējošiem uzņēmumiem Savienības iekšējā tirdzniecībā, uzskata, ka minēto uzņēmumu ir ietekmējis atbalsts. Šajā saistībā fakts par ekonomikas nozares liberalizēšanu Savienības līmenī varētu kalpot par pamatu, lai noteiktu, ka atbalstam ir reāla vai potenciāla ietekme uz konkurenci un tas ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Turklāt nav nepieciešams, lai saņēmējs uzņēmums pats piedalītos iekšējā tirdzniecībā Savienībā. Dalībvalsts piešķirtais atbalsts uzņēmumam var veicināt darbības saglabāšanu vai paplašināšanu iekšzemes tirgū, tādējādi citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem ir mazāk iespēju iekļūt attiecīgās dalībvalsts tirgū. Turklāt, ja uzņēmums, kurš iepriekš nav bijis iesaistīts Savienības iekšējā tirdzniecībā, tiek stiprināts, tas var būt spējīgs iekļūt citās dalībvalsts tirgū ⁽¹⁷⁾.
- (53) Konkrētajā gadījumā pasākums sniedz labumu uzņēmumiem, kas darbojas dažādās nozarēs, kuras ir atvērtas tirdzniecībai Eiropas Savienībā. Tādējādi pat tās priekšrocības, kas ir piešķirtas tādu uzņēmumu veiktiem iekšzemes darījumiem, kuri darbojas tikai Portugāles tirgū, var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- (54) Turklāt pasākuma mērķis ir atbalstīt Portugālē reģistrētu uzņēmumu veiktās komerciālās tirdzniecības darbības pretstatā citās dalībvalstīs reģistrētajiem uzņēmumiem. Tāpēc šis pasākums var kropļot konkurenci iekšējā tirgū.

Secinājums

- (55) Tādējādi šis projekts ir valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar kopējo tirgu, ja uz to var attiecināt kādu no Līgumā minētajiem izņēmumiem.

6.2. APDROŠINĀTĀJIEM SNIEGTĀ ATBALSTA SADERĪGUMS

- (56) Komisija savā paziņojumā ir paredzējusi nosacījumus, saskaņā ar kuriem atbalsts apdrošinātājiem, kas piešķirts valsts atbalstītu īstermiņa eksporta kredīta shēmu veidā, ir uzskatāms par saderīgu. Saistībā ar finanšu krīzi pagaidu shēma paredz nosacījumus paziņojuma piemērošanai.

⁽¹⁶⁾ Skatīt spriedumu lietā 730/79 *Philip Morris Holland* pret Komisiju, 1980, *Recueil*, 2671. lpp., 11. punkts.

⁽¹⁷⁾ Jo īpaši skatīt spriedumu lietā C-222/04 *Cassa di Risparmio di Firenze*, 2006. gads, Krājums, I-289. lpp., 141.–143. punkts, un spriedumā minēto judikatūru.

- (57) Paziņojuma grozījuma ⁽¹⁸⁾ 2.5. punktā “nododami riski” definēti kā komerciāli riski un politiskie riski saistībā ar valsts un citiem parādnikiem, kas reģistrēti paziņojuma pielikumā minētajās valstīs ⁽¹⁹⁾. Finanšu priekšrocības par labu eksporta kredīta apdrošinātājiem, kuri veic darījumu, ko var iedalīt kā nododamu risku, vai sedz šādu darījumu, parasti ir aizliegtas.
- (58) Paziņojuma 3.1. punktā noteikts, ka faktori, kas var kropļot konkurenci starp tādiem privātiem un valsts eksporta kredīta apdrošinātājiem vai tādiem valsts atbalstītiem eksporta kredīta apdrošinātājiem, kuri apdrošina nododamos riskus, *de jure* un *de facto* ietver valsts garantijas aizņēmumiem un zaudējumiem. Šādas garantijas dod iespēju apdrošinātājiem veikt aizņēmumus ar procentu likmēm, kas ir zemākas par parastajām tirgus likmēm, vai dod tiem iespēju aizņemties naudu. Turklāt, patiecoties šīm garantijām, apdrošinātājiem nav jāpārapsūdzas privātā tirgū.
- (59) Attiecībā uz paziņojuma pielikumā neuzskaitītajām valstīm šādi riski šā paziņojuma izpratnē “nav nododami”, un paziņojums neattiecas uz valsts atbalstu to apdrošināšanai.
- (60) Paziņojuma 4.2. punkts paredz, ka “nododamos riskus” nevar segt ar eksporta kredīta apdrošināšanu, saņemot dalībvalstu atbalstu. Tomēr paziņojuma 4.4. punkts paredz, ka noteiktos apstākļos šos riskus uz laiku var segt valsts vai valsts atbalstīti eksporta kredīta apdrošinātāji. Jo īpaši tas paredz, ka riskus, kas radušies parādnikiem, kuri ir reģistrēti paziņojuma pielikumā uzskaitītajās valstīs, uzskata par īslaicīgi nenododamiem tikai tad, ja ir iespējams pierādīt, ka privātās apdrošināšanas segums riskiem, kurus parasti uzskata par nododamiem, nav pieejams. Dalībvalstīm, kuras vēlas piemērot šo izņēmuma klauzulu, jāiesniedz gan ziņojums par stāvokli tirgū, gan divu lielu, starptautiski atzītu eksporta kredīta apdrošinātāju un valsts kredīta apdrošinātāja apliecinājums, kuros norādīts, ka privātajā apdrošināšanas tirgū nav pieejams segums riskiem. Turklāt valsts atbalstītam eksporta kredīta apdrošinātājam pēc iespējas jāsalāgo savas prēmiju likmes par šādiem nododamiem riskiem ar likmēm, ko privāti eksporta kredīta apdrošinātāji citviet iekasē par attiecīgo riska veidu, un jāiekļauj tādu nosacījumu apraksts, kurus valsts eksporta kredīta apdrošinātājs paredzējis piemērot attiecībā uz šādiem riskiem.
- (61) Lai paātrinātu šo procedūru, pagaidu shēmā līdz 2010. gada 31. decembrim tika paredzēti vienkāršāki nosacījumi attiecībā uz pierādījumu, kas dalībvalstīm jāiesniedz, lai atspoguļotu seguma nepieejamību. Šim nolūkam dalībvalstīm bija jāiesniedz pierādījums, ko sniedzis liels, starptautiski atzīts privātais eksporta kredīta apdrošinātājs un valsts kredīta apdrošinātājs vai vismaz četri iekšzemes tirgū labi zināmi eksportētāji. Pagaidu shēma tika pagarināta līdz 2011. gada 31. decembrim ⁽²⁰⁾.

Seguma nepieejamība

- (62) Portugāle iesniedza vairākas vēstules no eksportētājiem, kurās norādīts, ka viņiem tika atteikts segums vairākiem darījumiem. Tomēr Komisija Portugāles iestāžu iesniegtajās vēstulēs nesaskatīja pietiekamu pierādījumu seguma nepieejamībai. Šajās atteikuma vēstulēs norādītie iemesli ir vai nu konfidenciāli, vai arī skaidri norāda, ka atteikuma pamatā ir klienta zemā likviditāte un sliktais finanšu stāvoklis; un tas atbilst parastai uzņēmējdarbības praksei pienācīgi funkcionējošā apdrošināšanas tirgū. Atbildot uz Komisijas 2010. gada 27. oktobra lēmumu par oficiālas izmeklēšanas procedūras sākšanu, Portugāle sniedza datus, kas liecina par tādu uzņēmumu skaita samazināšanos, kuri ņem apdrošināšanu (to skaits samazinājās par 29,41 % līdz 2009. gada beigām salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu un vēl par 12,53 % līdz 2010. gada septembrim), kā arī par apdrošinātā portfeļa vērtības samazināšanos (32,84 % apmērā 2009. gada beigās salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu un vēl par 22,36 % līdz 2010. gada septembrim). Tomēr CESCE 2010. gada 22. novembra vēstulē, kas ir viena no divām privāto apdrošinātāju vēstulēm, ko iesniedza Portugāle, norādot uz seguma nepieejamību privātajā tirgū, norādīts, ka uzņēmumu finanšu vajadzības ir samazinājušas arī pieprasījuma samazināšanās rezultātā. Tādējādi apgalvojums, ka apjomi ir samazinājušies, nav pietiekams pierādījums seguma nepieejamībai tirgū.
- (63) Turklāt tas, ka segums privātajā tirgū patiešām nav pieejams un tas kļūst pieejams pēc tam, kad valsts ir piešķirusi daļēju segumu, varētu liecināt par to, ka apdrošinātāji ir saņēmuši valsts atbalstu. Tā kā korekcijas šādā tirgū galvenokārt tiek veiktas saistībā ar apjomu, ne cenām, kā izskaidrots 35. apsvērumā, no valsts atbalsta izrietošā kredīta pieejamība ļauj esošajiem tirgus dalībniekiem saglabāt savu pozīciju tirgū.

⁽¹⁸⁾ Skatīt kļūdu labojumu, kas publicēts OV C 217, 2.8.2001., 2. lpp.

⁽¹⁹⁾ Saraksts ietver ES un ESAO valstis.

⁽²⁰⁾ OV C 6, 11.1.2011., 5. lpp.

Prēmiju likmju saskaņošana ar privāto kredīta apdrošinātāju iekasētajām likmēm

- (64) Saskaņā ar shēmu iekasētās likmes veido 60 % no likmes, ko privātais apdrošinātājs prasa par segumu tam pašam klientam. Turklāt – pretēji Portugāles apgalvojumiem – var uzskatīt, ka risks, kas tiek nodots valstij saskaņā ar shēmu, ir lielāks nekā privātā apdrošinātāja atsevišķi segtais risks. Jāatgādina, ka saistību nepildīšanas risks palielinās līdz ar apdrošinātās summas palielināšanos. Tādējādi eksportētājs, kuram ir piešķirta lielāka apdrošināšanas seguma summa, piekristu noslēgt vairāk komercdarījumu ar attiecīgo pircēju. Kopējais darījumu apjoms varētu pārsniegt pircēja spēju atmaksāt kredītu.
- (65) Portugāles iestādes uzskata, ka papildu darījumu risks ir mazāks, ņemot vērā to, ka eksportētājs, kurš ir saņēmis ierobežotu segumu, vispirms apdrošinātu ar lielāku risku saistītos pircējus, un, ja segums tiktu palielināts, eksportētājs pakāpeniski apdrošinātu arī ar mazāku risku saistītos pircējus. Tomēr šajā iebildē nav ņemts vērā fakts, ka kredītlimiti tiek piešķirti katram pircējam, tāpēc eksportētājs nevar izvēlēties izmantot vienīgi visu to limitu, kas piešķirts tikai pircējiem ar viszemāko kredītspēju.
- (66) Turklāt, pamatojoties uz Portugāles iestāžu iebildi, ka papildu apdrošinātajiem darījumiem ir mazāks risks nekā privāto apdrošinātāju apdrošinātajiem darījumiem, varētu secināt, ka privātie apdrošinātāji par attiecīgā līmeņa prēmiju uzņemas lielāku risku, atsakot segumu darījumiem ar mazāku risku par tāda paša līmeņa prēmiju. Ja minētā iebilde ir pareiza, saprātīgs privātais apdrošinātājs apdrošinātu vairāk darījumu, tādējādi palielinot savus ienākumus no prēmijām, tajā pašā laikā samazinot risku. Citiem vārdiem sakot, Portugāles iestāžu iebilde norādītu uz to, ka privātie apdrošinātāji rīkojas nesaprātīgi, piekristot apdrošināt ar lielāku risku saistīto portfeļa daļu, nevis ar mazāku risku saistīto daļu. Tāpēc šo iebildi nevar pieņemt.
- (67) Tā kā pasākums sedz lielāku risku, valsts ir pakļauta lielākiem iespējamiem galīgajiem zaudējumiem nekā privātais apdrošinātājs, jo tā piešķir un nosaka cenu par sākotnējo segumu, neņemot vērā citus faktoros. Tādēļ papildu aizsardzības shēmas gadījumā, kad lēmums par seguma palielināšanu tiek pieņemts tikai tad, kad ir noteikta prēmija par sākotnējo kredīta apdrošināšanas limitu, maksai par papildu aizsardzību jāatspoguļo lielāks risks par iespējamu pārmērīgu segumu. Portugāles iestāžu iebildi, ka uzņēmumi izdarītu pretēju izvēli, nodrošinot, ka ar lielāku risku saistītas darbības segtu privātie apdrošinātāji, neapstiprina ne konkrēti dati, ne arī zināmā tirgus prakse. Visizplatītākais privātās īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas veids (visa apgrozījuma apdrošināšana) paredz, ka polise sedz visu kredītētās pārdošanas portfeli. Tādējādi apdrošinātajam uzņēmumam tiek liegta iespēja selektīvā veidā apdrošināt savus riskus. Komisija uzskata, ka, nosakot cenu par papildu apdrošināšanu, vajadzēja ņemt vērā augstāku riska līmeni, kādu uzņemas apdrošinātais uzņēmums. Tādēļ tās izcenojumam vajadzēja būt augstākam par cenu, ko privātie apdrošinātāji iekasē par standarta apdrošināšanu.
- (68) Konkrētajā gadījumā likmes, kas tiek iekasētas saskaņā ar shēmu, ir zemākas par pašreizējām likmēm eksporta kredīta apdrošināšanas tirgū, ko Portugāle apstiprināja savā atbildē uz Komisijas 2010. gada 27. oktobra lēmumu sākt oficiālu izmeklēšanas procedūru. Šis izcenojums turklāt ir zemāks par 2007. un 2008. gada tirgus likmēm. Līdz ar to nav gūts apstiprinājums arī Portugāles iestāžu minētajai iebildei, ka izcenojums atbilst pirmskrīzes tirgus likmēm. Turklāt cenā būtu jāņem vērā arī riska līmenis, kādu uzņemas apdrošinātais uzņēmums. Tādēļ izcenojumam faktiski būtu jābūt augstākam par tirgus cenu.
- (69) Ņemot vērā iepriekš minēto, apdrošinātajiem piemērotā shēma nav saderīga ar paziņojumu un pagaidu shēmu.

6.3. EKSPORTĒTĀJIEM UN IEKŠZEMES TIRDZNIECĪBAS UZŅĒMUMIEM SNIEGTĀ ATBALSTA SADERĪGUMS**6.3.1. Īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanai paredzētā pasākuma saderīgums**

- (70) LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunkts, ko piemēro parastos tirgus apstākļos, un 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts, ko piemēro tautsaimniecības nopietnu traucējumu gadījumos, noteiktos apstākļos ļauj uzskatīt atbalstu par saderīgu ar iekšējo tirgu.

- (71) Komisija atgādina, ka saskaņā ar judikatūru LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts jāpiemēro sašaurināti un tam jānovērš traucējumi visā attiecīgās dalībvalsts tautsaimniecībā ⁽²¹⁾.
- (72) Saskaņā ar principiem (5.1. punkts) pagaidu shēmā, ko pagarināja līdz 2012. gada 31. decembrim, atbalsta pasākumam, lai to uzskatītu par saderīgu, jāatbilst turpmāk minētajiem nosacījumiem.

a) *Atbilstība* atbalstam jābūt mērķtiecīgam, lai ar to varētu panākt mērķi, proti, novērst nopietnus traucējumus tautsaimniecībā. To nevarētu īstenot, ja pasākums nebūtu piemērots traucējumu novēršanai.

b) *Nepieciešamība* atbalsta pasākuma apmēram un formai jābūt tādai, kas nepieciešama mērķa sasniegšanai. Tādējādi atbalsta pasākuma minimālajam apmēram jābūt tādā, kāds ir vajadzīgs mērķa sasniegšanai, un tā formai jābūt piemērotai, lai novērstu traucējumus. Citiem vārdiem sakot, ja mazāka apmēra atbalsts vai ne tik kropļojošas formas pasākums būtu pietiekams, lai novērstu nopietnus traucējumus visā tautsaimniecībā, konkrētais pasākums nebūtu nepieciešams. Šādu analīzi apstiprina iedibinātā Tiesas judikatūra ⁽²²⁾.

c) *Proporcionalitāte* pasākumu pozitīvajai ietekmei jābūt atbilstīgi līdzsvarotai attiecībā uz konkurences kropļojumiem, lai ierobežotu kropļojumus līdz tādā minimālajam līmenim, kāds nepieciešams, lai sasniegtu pasākuma mērķus. LESD 107. panta 1. punktā ir aizliegti visi selektīvie valsts pasākumi, kuri var kropļot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Piemērojot jebkādu atkāpi no LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkta, lai atļautu valsts atbalstu, jānodrošina, ka šāds atbalsts ir ierobežots un nepārsniedz apjomu, kāds ir nepieciešams tā noteiktā mērķa sasniegšanai.

Atbilstība

- (73) Kā paskaidrots 46. apsvērumā, izveidotā shēma izslēdz krīzes visvairāk skartos uzņēmumus, tāpēc tā nav piemērota, lai novērstu apgalvotās tirgus nepilnības, ko radījusi privātā seguma nepieejamība.

Nepieciešamība un proporcionalitāte: prēmiju likmju saskaņošana ar privāto apdrošinātāju iekasētajām likmēm

- (74) Kā iepriekš norādīts 62. apsvērumā, lai gan Portugāles sniegtā informācija norāda uz problēmām privātajā kredīta apdrošināšanas tirgū, tā nepierāda seguma nepieejamību. Tāpēc nav iespējams konstatēt valsts intervences nepieciešamību.
- (75) Kā paskaidrots 21. un 64. apsvērumā, saskaņā ar shēmu iekasētās likmes veido 60 % no likmēm, ko iekasē privātie apdrošinātāji par tā paša klienta segumu.
- (76) Kā paskaidrots iepriekš 65.–67. apsvērumā, papildu aizsardzības shēmas gadījumā, kad lēmums par seguma palielināšanu tiek pieņemts tikai tad, kad ir noteikta prēmija par sākotnējo kredīta apdrošināšanas limitu, maksai par papildu aizsardzību jāatspoguļo lielāks risks par iespējamu pārmērīgu segumu.
- (77) Mērķi sniegt nepieejamo apdrošināšanas segumu, kā tiek apgalvots, varētu sasniegt arī ar shēmu, kuras izcenojumā tiek atspoguļots pamatā esošais risks, ko uzņemusies valsts. Tāpēc shēmas izcenojums, kura pamatā esošā prēmija ir mazāka par prēmiju, kāda tiktu iekasēta tirgū par līdzīgiem riskiem, nav proporcionāls shēmas mērķim.
- (78) Ņemot vērā iepriekš minēto, shēmas daļu, ko veido eksporta kredīta apdrošināšana, nevar uzskatīt par saderīgu atbalstu eksportētājiem saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu un pagaidu shēmu.
- (79) Attiecībā uz LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu visas iebildes par piemērotību, nepieciešamību un proporcionalitāti ir vienlīdz piemērotas 107. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētās saderīguma analīzes veikšanai. Tāpēc saskaņā ar shēmu sniegtais atbalsts eksporta kredīta apdrošinātājiem iespaido tirdzniecības apstākļus tiktāl, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm.

⁽²¹⁾ Skatīt, piemēram, Pirmās instances tiesas spriedumu apvienotajās lietās T-132/96 un T-143/96 Saksijas brīvvalsts, Volkswagen AG un Volkswagen Sachsen GmbH pret Eiropas Kopienų Komisiju, 1999, *Recueil*, II-3663. lpp., 167. punkts.

⁽²²⁾ Skatīt spriedumu lietā 730/79 Philip Morris Holland BV pret Komisiju, 1980, *Recueil*, 2671. lpp., 17. punkts. Šis princips nesen tika atkārtoti apstiprināts ar spriedumu lietā C-390/06, Nuova Agricast Srl v Ministero delle Attività Produttive, 2008, Krājums, I-2577. lpp., 68. punkts.

6.3.2. Shēmas saderīgums attiecībā uz iekšzemes tirdzniecības apdrošināšanas darbībām

- (80) Kas attiecas uz shēmas piemērošanu iekšzemes darījumiem, iekšzemes tirdzniecības apdrošināšanas cena, kas ir zemāka par tirgus cenu, varētu novirzīt tirdzniecības darījumus no eksporta par labu iekšzemes darījumiem un lielā mērā ietekmēt importu. Tāpēc parastos tirgus apstākļos valsts atbalsts par labu iekšzemes tirdzniecības darbībām ir stingri aizliegts. Tomēr LESD 107. panta 3. punkta c) un b) apakšpunkts paredz, ka noteiktos apstākļos atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu. Saistībā ar šo paziņojumā un pagaidu shēmā ir noteikti kritēriji, lai noteiktu īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanai paredzēto atbalsta pasākumu saderīgumu. Tomēr minētie dokumenti neattiecas uz iekšzemes tirdzniecības darījumiem.
- (81) Neskatoties uz to, Portugāle paziņoja par shēmu saistībā ar pašreizējo finanšu krīzi, kā to paredz pagaidu shēma. Tādēļ ir jānosaka, vai, ņemot vērā pašreizējās ekonomiskās krīzes tālejošās sekas, shēmu varētu uzskatīt par saderīgu, tieši piemērojot LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Pretējā gadījumā ir jāanalizē, vai pasākumu var uzskatīt par saderīgu saskaņā ar 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu.
- (82) Attiecībā uz saderīgumu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu minētais noteikums ļauj Komisijai atzīt atbalstu par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja tā mērķis ir "novērst nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā".
- (83) Komisija atgādina, ka LESD 107. panta 3. punkta b) apakšpunkts jāpiemēro sašaurināti, un tam jānovērš traucējumi, kas ietekmē visu attiecīgās dalībvalsts tautsaimniecību ⁽²³⁾. Tā arī atgādina, ka saskaņā ar 73. apsvērumu pasākumam jāatbilst piemērotības, nepieciešamības un proporcionālības principiem.
- (84) Pasākums tika īstenots saistībā ar pašreizējo finanšu krīzi, un tas ir ierobežots laika ziņā.
- (85) Komisija ir saņēmusi vēstules no eksportētājiem un privātiem apdrošinātājiem, kurās minēta apdrošināšanas seguma samazināšanās attiecībā uz iekšzemes darījumiem. Portugāles iestādes norāda, ka zaudējumu līmenis ir paaugstinājies līdz 102 %. Tomēr šis novērojums nav noteicošais, jo šāda pieauguma tendence ir pastāvīga kopš 2004. gada, par ko liecina Portugāles iestāžu iesniegtie apsvērumi. Šāda pastāvīga zaudējumu līmeņa paaugstināšanās pat pirms finanšu krīzes var liecināt nevis par tirgus nepilnībām iekšzemes tirdzniecības finansēšanā, bet drīzāk par strukturālu problēmu tirgū. Tāpēc Komisija nav guvusi pierādījumu, ka shēma ir piemērota, lai novērstu nopietnu traucējumu tautsaimniecībā, un uzskata, ka shēmu nevar atzīt par saderīgu saskaņā ar pagaidu shēmu vai 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu.
- (86) Attiecībā uz pasākuma saderīgumu saskaņā ar paziņojumu un 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu shēmas mērķis ir novērst seguma nepieejamību apdrošināšanas tirgū. Tomēr, tā kā runa ir par papildu aizsardzības shēmu, kas dod privātajiem apdrošinātājiem zināmu rīcības brīvību, izvēloties saņēmēju, shēma potenciāli izslēdz no seguma saņemšanas tos uzņēmumus, kuri atrodas salīdzināmā faktiskā situācijā ar uzņēmumiem, kas saņem segumu, taču kurus vairāk bija skārusi krīze. Šādiem izslēgtajiem uzņēmumiem apdrošināšanas segums būtu pilnībā atsaukts, nevis tikai daļēji anulēts. Turklāt pasākums nodrošina saņēmējiem ne tikai papildu segumu, bet arī priekšrocību izcenojuma ziņā, ņemot vērā to, ka prēmiju likmes ir zemākas par tirgus likmēm. Kā jau iepriekš minēts, saskaņā ar shēmu iekasētās likmes veido 60 % no privāto apdrošinātāju iekasētajām likmēm par segumu tam pašam klientam, savukārt fakts, ka seguma limits ir palielināts un divreiz pārsniedz sākotnējo limitu, nozīmē lielāku risku, un tas netiek atspoguļots prēmijā. Shēmas izcenojuma līmenis nav pamatots, ņemot vērā nepieciešamību novērst apdrošināšanas seguma nepieejamību. Shēma nav proporcionāla tās noteiktā mērķa sasniegšanai, ņemot vērā iespējamās konkurences kropļojumus.
- (87) Tāpēc Komisija secina, ka iekšzemes tirdzniecības apdrošināšanas darījumiem piešķirtais valsts atbalsts neatbilst LESD 107. panta 3. punkta b) vai c) apakšpunkta nosacījumiem un nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

⁽²³⁾ Skatīt, piemēram, Pirmās instances tiesas (Otrās palātas paplašinātā sastāvā) spriedumu apvienotajās lietās T-132/96 un T-143/96 Saksijas brīvvalsts, Volkswagen AG un Volkswagen Sachsen GmbH pret Eiropas Kopienų Komisiju, 1999, Recueil, II-3663. lpp., 167. punkts.

7. SECINĀJUMS

- (88) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka shēma piešķir valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ko nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.

8. ATGŪŠANA

- (89) Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 ⁽²⁴⁾ 14. panta 1. punktu, ja nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmējiem. Atgūst tikai tādu atbalstu, kas nav saderīgs ar iekšējo tirgu.
- (90) Atgūšanas mērķis ir atjaunot situāciju, kāda pastāvēja pirms atbalsta piešķiršanas. To panāk, tiklīdz saņēmēji ir atmaksājuši nesaderīgo atbalstu un attiecīgi zaudējuši priekšrocības, kas tiem bija salīdzinājumā ar konkurentiem. Atgūstamās summas apmēram jābūt tādām, lai novērstu saņēmējiem piešķirto ekonomisko labumu.
- (91) Tā kā atlīdzībai par valsts segumu nav piemērotas tirgus cenas, jānosaka pienācīgs standarts, lai atbalsta summu varētu precīzi izteikt skaitļos. Kā noteikts Komisijas paziņojuma par garantijām ⁽²⁵⁾ 4.2. punkta pirmajā ievilkumā, aizdevuma garantiju "skaidras naudas dotāciju ekvivalentus" attiecīgajā gadā var aprēķināt tāpat kā dotācijas ekvivalentu aizdevumiem ar atvieglotiem nosacījumiem. Tādējādi atbalsta summu var aprēķināt kā starpību starp teorētisko tirgus likmi un likmi, kas iegūta, pateicoties valsts garantijai, pēc visu samaksāto prēmiju atskaitīšanas.
- (92) Attiecībā uz atbalstu apdrošinātājiem priekšrocība ir apdrošinātāju tirgus daļas saglabāšana. Ja nebūtu atbalsta, segumu būtu varējis nodrošināt cits tirgus dalībnieks. Proti, kā jau skaidrots iepriekš 35. apsvērumā, konkurenci tirgū galvenokārt nosaka daudzums, nevis cenas. Turklāt tirgū pastāv prakse noteikt vidējo cenu visam portfelim, kas pēc tam ir jāapdrošina pie tā paša apdrošinātāja ⁽²⁶⁾, lai novērstu, ka apdrošinātie uzņēmumi izvēlas labākās cenas. Labāko cenu izvēlēšanās varētu notikt, ja apdrošinātais uzņēmums maksātu vidējo cenu tikai par tiem klientiem, kam piemīt liels risks, un neapdrošinātu klientus, kas ir saistīti ar mazāku risku, vai arī ar mazāku risku saistītus klientus apdrošinātu pie cita apdrošinātāja. Tāpēc, ja cits tirgus dalībnieks būtu sniedzis segumu eksportētājiem par visiem prasītajiem kredītlīmitiem pat par lielāku cenu, eksportētāji varētu pārvietot visas savas apdrošināšanas polises pie alternatīvā apdrošināšanas seguma sniedzēja. Monetārā izteiksmē priekšrocība ir peļņas norma, kura iegūta no apjoma, ko apdrošinājis katrs privātais apdrošinātājs, un no kuras atskaitītas ar šo apjomu saistītās izmaksas. Ja shēmas nebūtu, šos elementus, kas izteikti to privāto apdrošinātāju gūtajā peļņā, kuri piedalās shēmā laikposmā, kad valsts nodrošināja papildu aizsardzības segumu, būtu reģistrējis cits tirgus dalībnieks. Tāpēc atbalsts par labu apdrošinātājiem tiek izteikts kvantitatīvi kā peļņa, kādu gūst apdrošinātāji, kuri piedalījās shēmā tās darbības laikā, sniedzot segumu atsevišķiem eksportētājiem un iekšzemes tirdzniecības uzņēmumiem, kuri ir parakstījušies uz shēmu. Priekšrocība klientiem, kuri ir parakstījušies uz shēmu, būtu jāaprēķina katram atsevišķajam apdrošinātājam, kas piedalījies shēmā, un, ja peļņa pārsniedz *de minimis* summu, tā būtu jāatgūst.
- (93) Attiecībā uz eksportētājiem saņēmējiem būtu bijis jāmaksā atlīdzība par valsts piedāvāto segumu atbilstīgi tirgus apstākļiem. Tādēļ atbalsta summa būtu jāaprēķina kā starpība starp minēto faktisko tirgus likmi, kas koriģēta, ņemot vērā riska līmeņa izmaiņas. Komisija ir izstrādājusi metodi atgūstamās summas aprēķināšanai (skatīt šā lēmuma pielikumu), pamatojoties uz saprātīgiem pieņēmumiem un vispārējo tirgus praksi. Saskaņā ar šo metodi teorētiskā tirgus cena par valsts piešķirto segumu ir vienāda ar 110 % no cenas (prēmijas likmes izteiksmē), kādu iekasē privātais apdrošinātājs katra atsevišķā eksportētāja gadījumā. Tā kā saskaņā ar shēmu iekasētā cena atbilst 60 % no prēmijas, ko iekasē privātais apdrošinātājs, atgūstamā summa katrā darījumā ir vienāda ar summu, ko valsts iekasē saskaņā ar shēmu, kas reizināta ar 5/6.

⁽²⁴⁾ Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.).

⁽²⁵⁾ Komisijas paziņojums par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV C 155, 20.6.2008., 10. lpp.).

⁽²⁶⁾ Saskaņā ar šo tirgus praksi galvenokārt izmanto visa apgrozījuma produktus, nevis atsevišķus riska produktus.

- (94) Summu, kas minēta 93. apsvērumā, veido atgūstamā summa, kam pieskaitīti faktiski uzkrātie atgūstamie procenti par minēto summu, sākot no dienas, kurā atbalsts piešķirts saņēmējiem (individuālo garantiju diena), līdz tā faktiskajai atgūšanai. Atgūstamos procentus aprēķina gan parāda pamatsummai, gan procentiem saskaņā ar V nodaļu Komisijas Regulā (EK) Nr. 794/2004 ⁽²⁷⁾, kas grozīta ar Regulu (EK) Nr. 271/2008 ⁽²⁸⁾.
- (95) Šo lēmumu īsteno nekavējoties, jo īpaši attiecībā uz visu tādu individuālo atbalstu atgūšanu, kuri piešķirti saskaņā ar shēmu, izņemot atbalstu, kas atbilst tādu regulu nosacījumiem, kuras pieņemtas atbilstīgi Padomes Regulas (EK) Nr. 994/98 ⁽²⁹⁾ 1. un 2. pantam, vai kas piešķirts atbilstīgi jebkāda citai apstiprinātai atbalsta shēmai un nepārsniedz maksimālo atbalsta intensitāti vai *de minimis* limitus, ko piemēro šāda tipa atbalstam,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Valsts atbalsts, kas ietverts īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanas shēmā, piemērojot 2008. gada 26. augusta Dekrētu Nr. 175/2008, ar ko izveido *Finova*, un 1998. gada 16. jūlija Dekrētu Nr. 211/1998, ar ko paredz savstarpējo garantiju sabiedrībām piemērojamos noteikumus (grozīts ar 2001. gada 30. janvāra Dekrētu Nr. 19/2001 un 2007. gada 7. septembra Dekrētu Nr. 309-A-2007), un ko Portugāle nelikumīgi piešķir, pārkāpjot Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 3. punkta nosacījumus, nav saderīgs ar iekšējo tirgu.

2. pants

Individuālais atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar 1. pantā minēto shēmu un atbalsta piešķiršanas laikā atbilst tās regulas nosacījumiem, kura pieņemta saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 994/98 1. vai 2. pantu, vai kas piešķirts saskaņā ar jebkādu citu apstiprinātu shēmu, ir saderīgs ar iekšējo tirgu, ja tas nepārsniedz maksimālo atbalsta intensitāti vai *de minimis* limitus, ko piemēro šāda veida atbalstam.

3. pants

1. Portugāle atgūst no saņēmējiem 1. pantā minēto nesaderīgo atbalstu.
2. Atgūstamā summa ietver arī procentus par laika periodu no dienas, kad nelikumīgais atbalsts nodots saņēmēja rīcībā, līdz tā faktiskās atgūšanas dienai.
3. Procentus aprēķina gan parāda pamatsummai, gan procentiem saskaņā ar V nodaļu Regulā (EK) Nr. 794/2004, kas grozīta ar Regulu (EK) Nr. 271/2008.
4. Portugāle ar šā lēmuma izziņošanas dienu nekavējoties atceļ 1. pantā minēto shēmu un atceļ visus vēl neveiktos atbalsta maksājumus saskaņā ar 1. pantā minēto shēmu.

4. pants

1. Atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar 1. pantā minēto shēmu, atgūst nekavējoties un efektīvi.
2. Portugāle nodrošina šā lēmuma īstenošanu četru mēnešu laikā pēc lēmuma izziņošanas dienas.

⁽²⁷⁾ Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.).

⁽²⁸⁾ Komisijas 2008. gada 30. janvāra Regula (EK) Nr. 271/2008, ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 82, 25.3.2008., 1. lpp.).

⁽²⁹⁾ Padomes 1998. gada 7. maija Regula (EK) Nr. 994/98 par to, kā piemērot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu attiecībā uz dažu kategoriju valsts horizontālo atbalstu (OV L 142, 14.5.1998., 1. lpp.).

5. pants

1. Divu mēnešu laikā pēc šā lēmuma izziņošanas Portugāle Komisijai iesniedz šādu informāciju:
 - a) to saņēmēju sarakstu, kuri saņēmuši atbalstu saskaņā ar 1. pantā minēto shēmu, un katra saņēmēja saņemtā atbalsta kopsummu;
 - b) kopējo summu (pamatsummu un atgūstamos procentus), kas jāatgūst no katra saņēmēja;
 - c) veikto un plānoto pasākumu sīku aprakstu, lai nodrošinātu šā lēmuma izpildi;
 - d) dokumentus, kas apliecina, ka saņēmējam ir pieprasīts atmaksāt atbalstu.
2. Portugāle turpina informēt Komisiju par progresu attiecībā uz valsts pasākumiem, kas veikti šā lēmuma īstenošanai, līdz 1. pantā minētā atbalsta pilnīgai atgūšanai. Pēc Komisijas pieprasījuma Portugāle nekavējoties sniedz informāciju par veiktajiem un plānotajiem pasākumiem šā lēmuma izpildes nodrošināšanai. Turklāt tā sniedz sīku informāciju par atbalsta summām un atgūstamajiem procentiem, kas jau ir atgūti no saņēmējiem.

6. pants

Šis lēmums ir adresēts Portugāles Republikai.

Briselē, 2011. gada 23. novembrī

*Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja vietnieks*
Joaquín ALMUNIA

PIELIKUMS

PAPILDU AIZSARDZĪBAS IZCENOJUMS TIRDZNIECĪBAS APDROŠINĀŠANAS SEGUMAM

Apdrošināšanas seguma prēmijas ir noteiktas tā, lai segtu vismaz paredzamos zaudējumus un administratīvās izmaksas. Tādējādi minimālo prēmiju, kas ir pieņemama stabilam uzņēmumam, var izteikt šādi:

$$PR = Prob \times ExpectedLoss + adm = Prob \times (ExposureAtDefault - RecoveryAmount) + adm \quad \text{kur:}$$

PR – prēmija, ko privātie apdrošinātāji iekasē katrs atsevišķi;

$Prob$ – apdrošināšanas gadījuma varbūtība;

$RecoveryAmount$ (atgūstamā summa) – paredzamā atgūstamā summa, pamatojoties uz vēsturiskiem tirgus datiem;

Adm – administratīvās izmaksas. Vienkāršības labad šajā analīzē pieņem, ka administratīvās izmaksas ir vienādas ar nulli (0). Šis pieņēmums neietekmē analīzes rezultātus, jo administratīvās izmaksas nav izšķirošais elements prēmijas līmeņa noteikšanā. Ja ir pieejami uzticami dati par administratīvajām izmaksām, mainīgo lielumu var viegli iekļaut analīzē.

($ExposureAtDefault$ — maksimālā zaudējumu summa, kurai iestāde būtu pakļauta darījuma partnera saistību nepildīšanas gadījumā.)

Turpmāk ar indeksu “0” apzīmē mainīgo vērtību, ja nav notikusi valsts intervence (vai pirms tās), un ar indeksu “S” apzīmē mainīgo vērtību valsts intervences gadījumā.

No iepriekšminētās formulas var secināt, ka:

$$\frac{PR_S}{PR_0} = \frac{Prob_S(Exposure_S - RecoveryAmount_S)}{Prob_0(Exposure_0 - RecoveryAmount_0)}$$

Definīcija:

$$RecoveryRate = \frac{RecoveryAmount}{Exposure}$$

$$\text{vai } RecoveryRate \times Exposure = RecoveryAmount$$

Vienādojumu pārvērš šādi:

$$\frac{PR_S}{PR_0} = \frac{Prob_S \times Exposure_S(1 - RecoveryRate_S)}{Prob_0 \times Exposure_0(1 - RecoveryRate_0)}$$

Pārbaudāmā pasākuma pazīme ir tāda, ka saskaņā ar shēmu nodrošinātais segums ir gandrīz vienāds vai mazāks par privātā (standarta) apdrošinātāja piedāvāto segumu, ja nav pieejams valsts atbalsts (t. i., valsts atbalstītais segums ir gandrīz vienāds ar privātā apdrošinātāja piedāvāto segumu). Uz brīdi pieņemot, ka valsts atbalstītais segums ir pilnīgi vienāds ar privātā apdrošinātāja piedāvāto segumu, iegūstam šādu sakarību: $Exposi\tilde{c}\tilde{a}o_S = 2 \times Exposi\tilde{c}\tilde{a}o_0$.

Tādā gadījumā vienādojumu pārveido šādi:

$$\frac{PR_S}{2PR_0} = \frac{Prob_S(1 - RecoveryRate_S)}{Prob_0(1 - RecoveryRate_0)}$$

Turpmāk izskaidrots, kā rūpniecībā zināmā “pārmērīga kredīvēšana” ietekmē tirdzniecības apdrošināšanas seguma pareizu izcenojumu: Pārmērīga kredīvēšana novērojama gan saistību neizpildes varbūtības līmenī, gan atgūšanas likmes līmenī.

— Saistību neizpildes varbūtība

Saistību neizpildes varbūtība pieaug, palielinoties pircēja tirdzniecības aktivitātei. Tirdzniecības kredīts un banku aizdevumi ir nepilnīgi aizstājējprodukti: tos abus jo īpaši var izmantot, lai paplašinātu pircēja/aizņēmēja darbību. Tāpēc, tāpat kā bankas aizdevumu gadījumā, palielināts tirdzniecības kredīts izraisa pārmērīgas kreditēšanas risku, t. i., pircējs paplašina savu darbību tādā mērā, ka tā vairs nav ekonomiski efektīva. Ar iepriekš minēto formulu palīdzību pārmērīgu kreditēšanu var izteikt šādi:

$$Prob_s > Prob_0$$

Šāda situācija jo īpaši varētu izveidoties, kad eksportētājs ir galvenais pircēja piegādātājs. Tādā gadījumā pircēja ekonomiskā aktivitāte palielinās proporcionāli noslēgtajam tirdzniecības darījumam ar apdrošinātāju, kas ir eksportētājs, un attiecīgi palielinās proporcionāli piešķirtā kredīta seguma summai.

— Atgūstamības koeficients

Palielinoties kredītriskam, palielinās arī atgūstamā summa. Tomēr, ņemot vērā to, ka atgūstamā summa ir atkarīga no hipotētiskajiem likvidācijas ieņēmumiem, šo teorētiski atgūstamo summu ierobežo to aktīvu summa, ko pircējs (vai likvidācijas administrators) var pārdot, lai segtu tirdzniecības kredīta saistības, un, tā kā aktīvu summa ir ierobežota, atgūšanas likme palielinātos neproporcionāli kredīta seguma pieaugumam.

$$RecoveryRate_s = RecoveryRate_0 \times \alpha, \text{ kur:}$$

$0,5 \leq \alpha \leq 1$ ($\alpha = 0,5$, ja atgūstamā summa nemaz nepalielinās gadījumā, kad eksportētājam ir piešķirta valsts papildu aizsardzība darījumam ar konkrētu pircēju; $\alpha = 1$ teorētiskajā gadījumā, kad atgūstamā summa pieaug tādā pašā tempā kā kopējais kredītlimits, ko eksportētājs saņēmis darījumam ar konkrētu pircēju.)

Ņemot vērā iepriekš minēto, var secināt, ka $PR_s > 2PR_0$.

Tāpēc par valsts segumu maksājamā prēmija ir lielāka par prēmiju, kas samaksāta privātajam apdrošinātājam par sākotnējo segumu.

Prēmiju 110 % apmērā no prēmijas, kas samaksāta par sākotnējo segumu, var uzskatīt par koeficientu, kas adekvāti atspoguļo lielāku saistību neizpildes varbūtību un zemāku atgūšanas likmi. Šāda līmeņa prēmija atbilstu tirgus izcenojumam. Saskaņā ar apstiprinātajām eksporta kredīta shēmām prēmiju palielināšanās dažādās riska kategorijās bija amplitūdā no 25 % līdz 50 %⁽¹⁾.

Ja, $Exposure_s < 2 \times Exposure_0$, PR_s samazinās proporcionāli (taču tas vienmēr ir lielāks par PR_0). Lai ņemtu vērā minēto koeficientu, šā lēmuma 93. apsvērumā paredzēts izteikt kvantitatīvi katrā darījumā atgūstamo summu, reizinot valsts iekasēto summu ar 5/6, balstoties uz šādu pamatojumu. Katrā darījumā valsts iekasē 60 % no privātā apdrošinātāja iekasētās likmes, turpretim tirgus cena būtu bijusi 110 % no privātā apdrošinātāja iekasētās likmes. Tāpēc tirgus prēmiju aprēķina, dalot valstij faktiski samaksāto prēmiju ar 60 % un rezultātu reizinot ar 110 %. No minētās prēmijas atskaita valstij jau samaksātās prēmijas summu, lai iegūtu atgūstamo summu.

$$PremiumPaid \times \frac{110\%}{60\%} - PremiumPaid = PremiumPaid \left(\frac{110\%}{60\%} - 1 \right) = PremiumPaid \times \frac{5}{6}$$

⁽¹⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumu par Somijas īstermiņa eksporta kredīta shēmu lietā N 258/09.